

خلاصه گزارش وضعیت اقتصادی پاکستان در سال مالی ۲۰۲۴-۲۰۲۵

مروری بر شاخص های مهم

تولید ناخالص داخلی واقعی پاکستان در سال مالی ۲۰۲۵ رشد ۲,۶۸ درصدی را تجربه کرد که این رشد ناشی از ثبات گسترده در شاخص های کلان اقتصادی کلیدی بود. بخش های واقعی، مالی، پولی و خارجی اقتصاد کشور تاب آوری پایدار و نشانه های مداوم بهبودی را نشان دادند.

■ نرخ تورم در آوریل ۲۰۲۵ به طور چشم گیری کاهش یافت و به پایین ترین سطح تاریخی خود یعنی ۰,۳ درصد رسید؛ این در حالی است که در آوریل ۲۰۲۴ نرخ تورم ۱۷,۳ درصد بود. میانگین تورم شاخص قیمت مصرف کننده (CPI) در دوره ژوئیه تا آوریل، ۴,۷ درصد ثبت شد که در مقایسه با ۲۶,۰ درصد در دوره مشابه سال گذشته، کاهش قابل توجهی را نشان می دهد.

■ تولید ناخالص داخلی به قیمت های جاری بازار به ۱۱۴,۶۹۲ میلیارد روپیه افزایش یافت که در مقایسه با ۱۰۵,۱۴۳ میلیارد روپیه در سال قبل، رشدی معادل ۹,۱ درصد داشته است.

■ درآمد سرانه به ۱,۸۲۴ دلار آمریکا رسید که نسبت به ۱,۶۶۲ دلار در سال گذشته، افزایش ۹,۷ درصدی را نشان می دهد. این رشد بهبود فعالیت های اقتصادی و ثبات نرخ ارز را منعکس می کند.

■ نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی در سال مالی ۲۰۲۵ برابر با ۱۳,۸ درصد ثبت شد، در حالی که این نسبت در سال مالی ۲۰۲۴ معادل ۱۳,۱ درصد بود. این افزایش نتیجه بهبود در تشکیل سرمایه عمومی و خصوصی است.

■ نسبت پس انداز به تولید ناخالص داخلی در سال مالی ۲۰۲۵ به ۱۴,۱ درصد افزایش یافت که در مقایسه با ۱۲,۶ درصد در سال مالی قبل، بیانگر بهبود در بسیج منابع داخلی است.

■ بخش کشاورزی تنها ۰,۵۶ درصد رشد داشت که عمدتاً به دلیل کاهش تولید محصولات عمده با محدودیت مواجه بود.

■ بخش صنعت رشد ۴,۷۷ درصدی را تجربه کرد که ناشی از بهبود در بخش تولیدات صنعتی بود. رشد در تولیدات کوچک مقیاس و کشتار دام توانست کاهش در بخش تولیدات بزرگ مقیاس (LSM) را جبران کند.

■ بخش خدمات نیز با رشد ۲,۹۱ درصدی، جایگاه خود را به عنوان بزرگ ترین سهم دار در تولید ناخالص داخلی حفظ کرد و سهمی معادل ۵۸,۴۰ درصد از GDP کشور را به خود اختصاص داد.

توضیح	مقدار / درصد	شاخص کلیدی
رشد اقتصادی کلی کشور در سال مالی ۲۰۲۵	2.68٪	رشد تولید ناخالص داخلی (GDP)
نسبت به ۱,۶۶۲ دلار در سال قبل، ۹,۷٪	1,824 دلار آمریکا	درآمد سرانه
افزایش نسبت به ۱۳,۱٪ در سال مالی ۲۰۲۴	13.8٪	نسبت سرمایه‌گذاری به GDP
افزایش نسبت به ۱۲,۶٪ در سال مالی ۲۰۲۴	14.1٪	نسبت پس‌انداز به GDP
عمدتاً ناشی از عملکرد مثبت دامداری	0.56٪	رشد بخش کشاورزی
رشد در تولیدات صنعتی و صنایع کوچک	4.77٪	رشد بخش صنعت
بزرگ‌ترین سهم‌دار در GDP با سهم ۵۸,۴۰٪	2.91٪	رشد بخش خدمات
کاهش چشم‌گیر نسبت به ۱۷,۳٪ در آوریل ۲۰۲۴	0.3٪	نرخ تورم (آوریل ۲۰۲۵)
در دوره ژوئیه تا آوریل، نسبت به ۲۶,۰٪ سال قبل	4.7٪	میانگین تورم (CPI)
افزایش ۹,۱٪ نسبت به سال مالی قبل	114,692 میلیارد روپیه	GDP به قیمت جاری بازار
کاهش نسبت به ۲۴,۰۳٪ در سال مالی ۲۰۲۴	23.54٪	سهم بخش کشاورزی از GDP
بزرگ‌ترین بخش اقتصادی کشور	58.40٪	سهم بخش خدمات از GDP

۱- وضعیت کشاورزی :

- بخش کشاورزی در سال مالی ۲۰۲۵ تاب‌آوری خود را نشان داد و رشدی معادل ۰,۵۶ درصد را ثبت کرد که عمدتاً ناشی از عملکرد مثبت زیربخش دامداری بود.
- سهم این بخش از تولید ناخالص داخلی در سال مالی ۲۰۲۵ کمی کاهش یافت و به ۲۳,۵۴ درصد رسید، در حالی که این سهم در سال مالی ۲۰۲۴ برابر با ۲۴,۰۳ درصد بود.

■ محصولات مهم کشاورزی با کاهش ۱۳,۴۹ درصدی مواجه شدند که علت اصلی آن کاهش سطح زیرکشت و شرایط نامساعد آب‌وهوایی بود. این وضعیت به‌طور قابل توجهی بر تولید پنبه (منفی ۳۰,۷ درصد)، گندم (منفی ۸,۹ درصد)، نیشکر (منفی ۳,۹ درصد)، ذرت (منفی ۱۵,۴ درصد) و برنج (منفی ۱,۴ درصد) اثر گذاشت.

■ میزان تولید پنبه ۷,۰۸ میلیون عدل، نیشکر ۸۴,۲۴ میلیون تن، گندم ۲۸,۹۸ میلیون تن و برنج ۹,۷۲ میلیون تن گزارش شده است.

■ سایر محصولات کشاورزی با رشد ۴,۷۸ درصدی همراه بودند که علت آن عملکرد قوی در تولید سیب‌زمینی (۱۱,۵ درصد)، پیاز (۱۵,۹ درصد) و ماش (۴,۷ درصد) بوده است.

■ بخش پنبه‌پاک‌کنی نسبت به سال قبل دچار افت شد و با کاهش ۱۹,۰۳ درصدی مواجه شد، در حالی که در سال پیشین رشد ۴۷,۲۳ درصدی را تجربه کرده بود.

■ زیربخش دامداری که ۶۳,۶۰ درصد از بخش کشاورزی و ۱۴,۹۷ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را به خود اختصاص می‌دهد، در سال مالی ۲۰۲۵ رشد ۴,۷۲ درصدی را ثبت کرد که نسبت به رشد ۴,۳۸ درصدی سال گذشته بهبود یافته است.

■ بخش جنگل‌داری با ثبت رشد ۳,۰۳ درصدی، سهم ثابتی معادل ۲,۳۱ درصد در کشاورزی و ۰,۵۴ درصد در GDP کشور حفظ کرد.

■ بخش شیلات با رشد ۱,۴۲ درصدی نسبت به رشد ۰,۸۱ درصدی سال گذشته بهبود یافت. این بخش ۱,۳۱ درصد از کشاورزی و ۰,۳۱ درصد از تولید ناخالص داخلی را شامل می‌شود

توضیح	مقدار / درصد	شاخص کلیدی کشاورزی
ناشی از رشد در زیربخش‌های دامداری، شیلات و جنگلداری	0.56٪	رشد کلی بخش کشاورزی
سهم ۶۳,۶۰٪ در کشاورزی و ۱۴,۹۷٪ در GDP	4.72٪	رشد زیربخش دامداری
سهم ۲,۳۱٪ در کشاورزی و ۰,۵۴٪ در GDP	3.03٪	رشد زیربخش جنگلداری
افزایش از ۰,۸۱٪ در سال گذشته؛ سهم ۱,۳۱٪ در کشاورزی و ۰,۳۱٪ در GDP	1.42٪	رشد زیربخش شیلات (فیشری)
کاهش در پنبه، گندم، نیشکر، برنج، و ذرت	منفی ۱۳,۴۹٪	رشد محصولات مهم زراعی

سیبزمینی (۱۱,۵٪)، پیاز (۱۵,۹٪)، ماش (۴,۷٪)	4.78٪	رشد سایر محصولات زراعی
نسبت به سال مالی گذشته	15٪ افزایش	اعتبار کشاورزی (Agriculture Credit)
مقدار مصرف شده در سطح کشور	6.82 میلیون تن	مصرف کود شیمیایی (Fertilizer Offtake)
میزان دسترسی به بذر گواهی شده در سال مالی ۲۰۲۵	714.6 هزار تن	تأمین بذر گواهی شده

۲- بخش تولید

بخش تولید (*Manufacturing*) در سال مالی ۲۰۲۵ رشد متوسطی معادل ۱,۳ درصد را ثبت کرد، در حالی که این نرخ در سال گذشته ۳,۰ درصد بود.

علی‌رغم ثبات کلی در اقتصاد کلان، بخش صنایع بزرگ (*LSM*) در دوره ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۵ کاهش ۱,۵ درصدی را تجربه کرد. با این حال، به‌صورت سالانه، *LSM* در ماه مارس ۲۰۲۵ رشد ۱,۸ درصدی داشت که اندکی از رشد ۱,۷ درصدی در مارس ۲۰۲۴ بیشتر بود.

تنگناهای ساختاری پایدار، هزینه‌های بالای نهاده‌ها و افت در بخش‌های کلیدی نظیر صنایع غذایی، شیمیایی، آهن و فولاد و تجهیزات الکتریکی، همچنان مانع از احیای گسترده در *LSM* می‌شوند

با وجود رکود کلی، چندین زیربخش با وزن بالا در *LSM* توانستند تاب‌آوری قابل‌توجهی از خود نشان دهند؛ از جمله: نساجی (۲,۲٪)، پوشاک (۷,۶٪)، محصولات نفت و کک (۴,۵٪)، داروسازی (۲,۳٪) و خودرو (۴,۰٪).

بخش معدن و استخراج در سال مالی ۲۰۲۵ با کاهش ۳,۴ درصدی مواجه شد، که نسبت به کاهش ۴,۰ درصدی در سال قبل اندکی بهبود یافته است.

در دوره ژوئیه تا مارس *FY2025*، استخراج برخی از مواد معدنی با رشد قابل توجهی همراه بود، از جمله: گوگرد (۳۴۱,۹٪)، دولومیت (۴۳,۳٪)، سنگ آهک (۳۴,۱٪)، مرمر (۲۰,۲٪)، و خاک ابرا یا اوکر (۷۰,۳٪). با این حال، تولید برخی مواد معدنی کاهش یافت؛ از جمله نفت خام (منفی ۱۴,۸٪)، گاز طبیعی (منفی ۶,۸٪)، زغال‌سنگ (منفی ۵,۷٪) و سنگ آهن (منفی ۲۰,۲٪).

جدول: عملکرد برخی زیربخش‌های کلیدی صنعت و معدن در *FY2025*

نرخ رشد (%)	زیربخش / شاخص
-1.5٪	رشد صنایع بزرگ (LSM)
2.2٪	نساجی (Textile)
7.6٪	پوشاک (Wearing Apparel)
-0.5٪	مواد غذایی (Food)
4.5٪	محصولات نفت و کک
2.3٪	داروسازی (Pharmaceutical)
-3.4٪	استخراج معادن و سنگ (Mining & Quarrying)

۳- وضعیت مالی

■ دولت پاکستان در سه ماهه اول سال مالی ۲۰۲۵ برای نخستین بار در ۲۴ سال گذشته، مازاد مالی ثبت کرد. این مازاد به رقم ۱,۸۹۶ تریلیون روپیه معادل ۱,۷ درصد تولید ناخالص داخلی رسید.

■ تراز مالی در سه سال اخیر روندی بهبودیافته داشته است؛ از کسری ۳,۸ درصدی GDP در دوره ژوئیه تا مارس ۲۰۲۲، ۳,۷ درصد در سال های مالی ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴، به کسری ۲,۶ درصدی در ژوئیه تا مارس ۲۰۲۵ کاهش یافته است.

جدول: شاخص های کلیدی مالی دولت پاکستان ۲۰۲۴-۲۰۲۵

مقدار / درصد	شاخص مالی
13.37 تریلیون روپیه	مجموع درآمدها (Total Revenue)
9.14 تریلیون روپیه (رشد ۲۵,۸٪)	درآمدهای مالیاتی (Tax Revenues)
4.23 تریلیون روپیه (رشد ۶۸,۰٪)	درآمدهای غیرمالیاتی
16.34 تریلیون روپیه	مجموع هزینه ها (Total Expenditure)
14.59 تریلیون روپیه (رشد ۱۸,۳٪)	هزینه های جاری
1.54 تریلیون روپیه (رشد ۳۲,۶٪)	هزینه های توسعه ای فدرال (PSDP)
3.0٪	مازاد اولیه (%) از GDP
2.6٪	کسری مالی (%) از GDP

۴- پول و اعتبار

در تاریخ ۵ مه ۲۰۲۵، کمیته سیاست پولی بانک مرکزی تصمیم گرفت نرخ سیاستی (*policy rate*) را به ۱۱ درصد کاهش دهد که این تصمیم، نشان‌دهنده کاهش چشمگیر نسبت به اوج ۲۲ درصدی نرخ بهره در سال مالی گذشته است.

■ این سیاست انبساطی پولی به دلیل کاهش پایدار تورم اتخاذ شد که عمدتاً ناشی از کاهش قیمت مواد غذایی داخلی به واسطه بهبود عرضه محصولات کشاورزی بوده است. همچنین کاهش قیمت جهانی انرژی و انتقال اثر آن به نرخ‌های سوخت و برق داخلی، به روند کلی کاهش تورم کمک کرده است.

■ در دوره ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۵، نقدینگی کل (*M2*) رشدی معادل ۴,۵ درصد داشت (معادل ۱,۶۰۴,۱ میلیارد روپیه)، در حالی که این رقم در سال گذشته ۷,۲ درصد (۲,۲۱۹ میلیارد روپیه) بود.

■ دارایی‌های خالص خارجی (*NFA*) در این دوره ۱,۱۶۲,۷ میلیارد روپیه افزایش یافت که نسبت به افزایش ۶۵۱,۲ میلیارد روپیه در سال گذشته رشد قابل توجهی داشت.

■ دارایی‌های خالص داخلی (*NDA*) بخش بانکی در این دوره ۴۴۱,۴ میلیارد روپیه افزایش یافت، در حالی که در سال قبل این عدد ۱,۵۶۷,۸ میلیارد روپیه بود.

■ بخش خصوصی در این دوره ۷۶۷,۶ میلیارد روپیه تسهیلات مالی دریافت کرد، که بسیار بالاتر از ۲۶۵,۲ میلیارد روپیه در مدت مشابه سال قبل است.

■ وام‌های مصرفی نیز روندی بهبودیافته داشتند، به طوری که خالص افزایش آن‌ها به ۷۱,۴ میلیارد روپیه رسید، در حالی که در سال گذشته شاهد بازپرداخت خالص ۵۲,۶ میلیارد روپیه بودیم.

■ در دوره ژوئیه-مارس *FY2025*، حجم اسکناس در گردش ۱,۱۰۸ میلیارد روپیه افزایش یافت، در حالی که در دوره مشابه سال قبل ۴۹۸ میلیارد روپیه کاهش داشت.

■ در همین دوره، جذب سپرده‌های بانکی فقط ۴۹۰ میلیارد روپیه بود، که نسبت به ۲,۷۰۶ میلیارد روپیه در سال گذشته کاهش چشمگیری نشان می‌دهد.

جدول: شاخص‌های کلیدی پول و اعتبار FY2025 –

شاخص کلیدی	مقدار / نرخ
نرخ سیاستی فعلی (Policy Rate)	۱۱٪ (میانگین سال)
نرخ بهره میانگین تسهیلات (Lending Rate)	۱۵٪ (۱ پایان مارس)
نرخ میانگین سپرده‌ها (Deposit Rate)	۸٪ (میانگین)
رشد نقدینگی کل (M2)	۴,۵٪ = ۱,۶۰۴,۱ میلیارد روپیه
دارایی خالص خارجی (NFA)	۱,۱۶۲,۷ میلیارد روپیه
دارایی خالص داخلی (NDA)	۴۴۱,۴ میلیارد روپیه
تسهیلات به بخش خصوصی	۷۶۷,۶ میلیارد روپیه

۵- بازار سهام و شرکت‌ها

بین ژوئیه تا مارس سال مالی ۲۰۲۵، بازار سهام پاکستان، در کنار بازارهای جهانی مانند آمریکا، فرانسه و چین، عملکرد مثبتی را تجربه کرد. در مقابل، شاخص بورس بمبئی (Sensex 30) هند با کاهش مواجه شد.

■ شاخص *KSE-100* رشد قابل توجهی معادل ۵۰,۲ درصد داشت و از ۷۸,۴۴۵ واحد به ۱۱۷,۸۰۷ واحد رسید. این رشد عمدتاً به دلیل ثبات در شرایط کلان اقتصادی، عملکرد قوی شرکت‌ها، کاهش نرخ بهره و موفقیت در نخستین بازبینی برنامه *EFF* صندوق بین‌المللی پول (*IMF*) بود.

■ ارزش بازار بورس پاکستان (*PSX*) در ۳۰ ژوئن ۲۰۲۴ معادل ۱۰,۳۷۵ میلیارد روپیه بود و تا ۳۱ مارس ۲۰۲۵ به ۱۴,۳۷۴ میلیارد روپیه رسید که نشان‌دهنده افزایش ۳۸,۵ درصدی (حدود ۴۰۰۰ میلیارد روپیه) است.

■ تا تاریخ ۳۱ مارس ۲۰۲۵، تعداد شرکت‌های ثبت‌شده در بورس پاکستان به ۵۲۷ رسید. طی دوره ژوئیه-مارس، ۶ شرکت جدید به بازار اضافه شدند.

جدول: شاخص‌های کلیدی بازار سرمایه و بخش شرکت‌ها FY2025 –

مقدار / وضعیت	شاخص کلیدی
۵۰,۲٪ (از ۷۸,۴۴۵ به ۱۱۷,۸۰۷ واحد)	رشد شاخص <i>KSE-100</i>
۳۸,۵٪ افزایش (از ۱۰,۳۷۵ به ۱۴,۳۷۴ میلیارد <i>Rs</i>)	رشد ارزش بازار <i>PSX</i>
۱,۴٪	رشد شاخص <i>MSCI</i> بازارهای نوظهور
۶ شرکت جدید (تعداد کل: ۵۲۷)	تعداد شرکت‌های ثبت‌شده جدید در <i>PSX</i>
۲۶,۱۰۴ شرکت (سرمایه <i>Rs 66.6 bn</i>) :	تعداد شرکت‌های ثبت‌شده در <i>SECP</i>
<i>Rs 171.3 bn</i> (ورودی خالص)	سرمایه جذب‌شده در <i>NSS</i>
۵,۸۸ میلیون قرارداد به ارزش <i>Rs 6.54 tr</i>	حجم قراردادهای کالایی در <i>PMEX</i>

۶- بدهی عمومی

در پایان ماه مارس ۲۰۲۵، مجموع بدهی عمومی پاکستان به ۷۶,۰۰۷ میلیارد روپیه رسید که از این مقدار، ۵۱,۵۱۸ میلیارد روپیه بدهی داخلی و ۲۴,۴۸۹ میلیارد روپیه بدهی خارجی (برابر با ۸۷ میلیارد دلار) بوده است.

■ در دوره ژوئیه تا مارس FY2025، هزینه بهره بدهی عمومی به ۶,۴۳۹ میلیارد روپیه رسید؛ از این میان ۵,۷۸۳ میلیارد روپیه بابت بدهی داخلی و ۶۵۶ میلیارد روپیه بابت بدهی خارجی پرداخت شد.

■ جریان ورودی بودجه خارجی در این دوره ۵,۱ میلیارد دلار بود که شامل موارد زیر است:

- ۲,۸ میلیارد دلار از منابع چندجانبه
- ۰,۳ میلیارد دلار از شرکای دوجانبه
- ۱,۵ میلیارد دلار از طریق گواهی‌های نیو پاکستان (*Naya Pakistan Certificates*)
- ۰,۵۶ میلیارد دلار از بانک‌های تجاری

■ دولت همچنین مبلغ ۱,۰۳ میلیارد دلار از صندوق بین‌المللی پول در قالب برنامه تمديدشده (*EFF*) دریافت کرد.

جدول: شاخص‌های کلیدی بدهی عمومی FY2025 – (تا پایان مارس)

مقدار	شاخص کلیدی
Rs 76,007 میلیارد	مجموع بدهی عمومی
Rs 51,518 میلیارد	بدهی داخلی
Rs 24,489 میلیارد (US\$ 87 میلیارد)	بدهی خارجی
Rs 6,439 میلیارد	هزینه بهره کل بدهی عمومی
Rs 5,783 میلیارد	هزینه بهره بدهی داخلی
Rs 656 میلیارد	هزینه بهره بدهی خارجی
Rs 2.4 تریلیون	بازپرداخت اوراق خزانه (T-Bill)
حدود Rs 1 تریلیون	بازخرید اوراق از طریق برنامه تبادل
حدود Rs 1.6 تریلیون	انتشار صکوک اسلامی (Shariah-compliant)
US\$ 5.1 میلیارد	ورودی بودجه خارجی کل
US\$ 2.8 میلیارد	از منابع چندجانبه
US\$ 0.3 میلیارد	از شرکای دوجانبه
US\$ 1.5 میلیارد	از گواهی‌های Naya Pakistan
US\$ 0.56 میلیارد	از بانک‌های تجاری
US\$ 1.03 میلیارد	دریافت از IMF (برنامه EFF)

۷- تحصیلات

بر اساس سرشماری جمعیت و مسکن سال ۲۰۲۳، نرخ باسوادی در پاکستان ۶۰٫۶۵ درصد است؛ به تفکیک جنسیت: مردان ۶۸ درصد، زنان ۵۲٫۸ درصد و افراد تراجنسیتی ۴۰٫۱۵ درصد.

■ نرخ باسوادی در مناطق شهری ۷۴٫۰۹ درصد و در مناطق روستایی ۵۱٫۵۶ درصد گزارش شده است.

■ طبق گزارش آمار آموزشی پاکستان ۲۰۲۲-۲۳، نسبت کودکان خارج از مدرسه ۳۸ درصد است (پسران: ۳۵ درصد، دختران: ۴۲ درصد). (نرخ‌های استانی شامل: پنجاب ۳۲ درصد، خیبرپختونخوا ۳۰ درصد، سند ۴۷ درصد و بلوچستان ۶۹ درصد.

جدول: شاخص‌های کلیدی آموزش در پاکستان (تا مارس FY2025)

مقدار	شاخص کلیدی
60.65%	نرخ باسوادی کل
68.0%	♂ مردان
52.8%	♀ زنان
40.15%	♀ تراجنسیتی‌ها
74.09%	نرخ باسوادی شهری
51.56%	نرخ باسوادی روستایی
66.25%	باسوادی استان پنجاب
57.54%	باسوادی استان سند
51.09%	باسوادی استان خیبرپختونخوا
42.01%	باسوادی استان بلوچستان
38%	نسبت کودکان خارج از مدرسه (کل)
35%	♂ پسران
42%	♀ دختران
32%	♂ پنجاب
30%	♂ خیبرپختونخوا
47%	♀ سند
69%	♀ بلوچستان
(269 دولتی: ۱۶۰، خصوصی: ۱۰۹)	تعداد کل دانشگاه‌ها
37.97%	اعضای هیئت علمی دارای دکتری
Rs 61.1 میلیارد	تخصیص بودجه به HEC
Rs 32.6 میلیارد	♂ پرداخت شده تا مارس
0.8%	سهم آموزش عالی از GDP

دولت متعهد به پوشش همگانی سلامت (*Universal Health Coverage*) است. مجموع هزینه‌های عمومی سلامت در سال مالی ۲۰۲۴ به ۹۲۴,۹ میلیارد روپیه (معادل ۰,۹٪ تولید ناخالص داخلی) رسید، در حالی که این مقدار در سال گذشته ۸۴۳,۲ میلیارد روپیه بود. برای سال مالی ۲۰۲۵ نیز ۱۰۳,۵ میلیارد روپیه از محل برنامه توسعه بخش عمومی (*PSDP*) به بخش سلامت اختصاص یافته است.

وزارت خدمات ملی سلامت، مقررات و هماهنگی (*MoNHSRC*) برنامه‌ای تحت عنوان برنامه اقدام ملی برای امنیت سلامت ۲۰۲۴-۲۸ (*NAPHS*) تدوین کرده است. هدف این برنامه تقویت چارچوب امنیت سلامت کشور است و بر مواردی چون تقویت سامانه پایش بیماری‌ها، ارتقای ظرفیت آزمایشگاهی و بهبود زیرساخت‌های سلامت تمرکز دارد.

دولت همچنین شبکه جوانان تغذیه‌گرا به نام *SYN-Pakistan* را راه‌اندازی کرده است که گامی تحول‌آفرین برای توانمندسازی جوانان به عنوان حامیان اصلی بهبود وضعیت تغذیه در کشور به‌شمار می‌رود. این ابتکار با هدف افزایش آگاهی، ترویج سبک زندگی سالم و مشارکت فعال در اصلاحات سیاستی برای از بین بردن سوءتغذیه طراحی شده است.

تحت نظر کمیسیون انرژی اتمی پاکستان (*PAEC*)، سالانه بیش از یک میلیون عمل پزشکی در بیمارستان‌های سرطان انرژی اتمی (*AECHs*) انجام می‌شود. حدود ۴۰ هزار بیمار جدید سرطانی نیز به صورت سالانه در این مراکز درمان می‌شوند. در حال حاضر، بیش از ۲۶۰۰ نفر در این بیمارستان‌ها شاغل هستند که شامل ۲۵۰ پزشک، ۷۶ فیزیک‌دان پزشکی، ۴۷ مهندس پزشکی و ۴۳ داروساز و دانشمند رادیو تراپی می‌شود.

مراکز درمان و بازتوانی اعتیاد نمونه (*MATRC*) در کراچی (مالیر و منگوپیر)، اسلام‌آباد، سکر، حیدرآباد و کوئته در دوره جولای تا مارس سال مالی ۲۰۲۵، ۲۳۸۶ بیمار را درمان کرده‌اند.

همچنین، سازمان ملی مدیریت بحران (*NDMA*) برنامه‌ای برای آموزش امدادگران زن برگزار کرده که شامل کمک‌های اولیه، احیای قلبی-ریوی (*CPR*)، واکنش‌های حساس به جنسیت در بحران‌ها و مهارت‌های حیاتی برای مقابله با خشونت مبتنی بر جنسیت و رسیدگی به سلامت باروری در شرایط اضطراری بوده است.

شاخص‌های کلیدی سلامت

شاخص	مقدار	سال
------	-------	-----

هزینه سلامت عمومی (درصد از تولید ناخالص داخلی)	۰,۹٪	۲۰۲۴ (سال مالی)
اعتبار اختصاص یافته به بخش سلامت از PSDP	۱۰۳,۵ میلیارد روپیه	۲۰۲۵ (سال مالی)
تعداد بیمارستان ها	۱,۶۹۶	۲۰۲۴ (موقت)
واحدهای بهداشت پایه (BHUs)	۵,۴۳۴	۲۰۲۴ (موقت)
نرخ مرگ و میر نوزادان	۵۰,۱ (به ازای هر ۱۰۰۰ تولد)	۲۰۲۳
امید به زندگی	۶۷,۶ سال	۲۰۲۳
پزشکان ثبت شده	۳۱۹,۵۷۲	۲۰۲۴ (موقت)

۹- حمل و نقل و ارتباطات

■ مجموعاً ۱۶۱,۲۶ میلیارد روپیه تحت برنامه توسعه بخش عمومی (PSDP) برای سال مالی ۲۰۲۵ برای ۱۰۵ پروژه سازمان ملی بزرگراه ها (NHA) اختصاص یافته است؛ از این مبلغ، ۱۴۹,۲۸ میلیارد روپیه برای پروژه های در حال اجرا و ۱۱,۹۸ میلیارد روپیه برای پروژه های جدید در نظر گرفته شده است. شبکه NHA شامل ۴۸ بزرگراه ملی، آزادراه و جاده استراتژیک به طول ۱۴,۴۸۰ کیلومتر می باشد.

■ راه آهن پاکستان با ۴۴۹ لکوموتیو در شبکه ای به طول ۷,۷۹۱ کیلومتر فعالیت می کند. در دوره جولای تا مارس سال مالی ۲۰۲۵، درآمد ناخالص آن به ۶۵,۱۷ میلیارد روپیه رسید که نسبت به ۵۳,۷ میلیارد روپیه در دوره مشابه سال قبل افزایش داشته است.

■ درآمد عملیاتی شرکت هواپیمایی ملی پاکستان (PIA) در سال ۲۰۲۴ با کاهش ۱۶,۸ درصدی به ۲۰۴,۱۶ میلیارد روپیه رسید؛ هزینه های عملیاتی نیز با کاهش ۲۰,۸ درصدی به ۱۹۴,۸ میلیارد روپیه رسید و در نهایت سود عملیاتی معادل ۹,۳ میلیارد روپیه به دست آمد.

■ شرکت ملی کشتیرانی پاکستان (PNSC) با ۱۰ کشتی و ظرفیت DWT ۷۲۴,۶۳۴ فعالیت می کند. سود این شرکت در دوره جولای تا مارس سال مالی ۲۰۲۵ به ۸,۹۸ میلیارد روپیه کاهش یافت، در حالی که در دوره مشابه سال گذشته ۱۴,۲۸ میلیارد روپیه بود؛ کاهش سود عمدتاً به دلیل کاهش اندازه ناوگان است.

■ بندر قاسم طی این دوره ۳۳,۸ میلیون تن کالا شامل فله خشک، فله مایع و کالای عمومی را جابه‌جا کرد که نسبت به ۳۴,۳ میلیون تن در دوره مشابه سال قبل ۱,۶ درصد کاهش داشته است.

■ میزان جابه‌جایی کالا و کانتینر در بندر کراچی در دوره مورد نظر به ۴۰,۴ میلیون تن افزایش یافت، در حالی که در دوره مشابه سال قبل ۳۸,۹ میلیون تن بود.

■ شبکه رسانه‌های الکترونیکی پاکستان شامل ۱۳۹ ایستگاه ماهواره‌ای تلویزیونی و ۳۴ کانال دارای مجوز پخش است. اداره تنظیم رسانه‌های الکترونیکی پاکستان (PEMRA) در دوره جولای تا مارس سال مالی ۲۰۲۵ مبلغ ۲,۱ میلیون روپیه به خزانه کشور پرداخت کرده است.

■ سازمان رادیو پاکستان (PBC) حدود ۸۰ واحد پخش در ۳۲ ایستگاه را اداره می‌کند. برای سال مالی ۲۰۲۵، بودجه‌ای معادل ۶,۴ میلیارد روپیه به این سازمان تخصیص یافته که تا مارس ۲۰۲۵ حدود ۹۶٪** آن پرداخت شده است.

شاخص‌های کلیدی حمل‌ونقل و ارتباطات

مقدار	شاخص
۱۴,۴۸۰ کیلومتر	طول شبکه <i>NHA</i>
۹,۹۸۴ دفتر	تعداد دفاتر اداره پست پاکستان
۸۰ واحد	تعداد ایستگاه‌های رادیو <i>PBC</i>
۳۰,۹۸ میلیون نفر	تردد مسافران راه‌آهن پاکستان
۵,۸۱۶ میلیون	حجم بار حمل‌شده توسط راه‌آهن (تون-کیلومتر)
۱۵,۴۳۹ میلیون روپیه	سود پس از کسر مالیات گروه کشتیرانی <i>PNSC</i>
۷۴,۵۷۲ میلیون تن	حجم کل جابجایی کالا در بنادر پاکستان**

۱۰- انرژی

■ ظرفیت نصب‌شده کل برق کشور ۴۶,۶۰۵ مگاوات است که شامل منابع آبی (۲۴,۴٪)، حرارتی (۵۵,۷٪)، هسته‌ای (۷,۸٪) و تجدیدپذیر (۱۲,۵٪) می‌باشد.

■ در دوره جولای تا مارس سال مالی ۲۰۲۵، تولید برق کل به ۹۰،۱۴۵ گیگاوات ساعت رسید: منابع آبی (۳۰،۴٪)، حرارتی (۴۶،۳٪)، هسته‌ای (۱۹،۱٪)، و تجدیدپذیر (۰،۴،۲٪).

■ مصرف برق در این دوره ۸۰،۱۱۱ گیگاوات ساعت بود: خانوارها (۴۹،۶٪)، صنعت (۲۶،۳٪)، کشاورزی (۵،۷٪) و تجاری (۸،۶٪).

■ شش نیروگاه هسته‌ای با ظرفیت ۳،۵۳۰ مگاوات، در مجموع ۱۷،۱۷۴ میلیون کیلووات ساعت برق تولید کرده‌اند.

■ تقاضا برای فرآورده‌های نفتی طی این دوره ۷٪ افزایش یافت و ۸۰٪ از آن را بخش حمل‌ونقل مصرف کرد.

■ واردات فرآورده‌های نفتی به ۱۲،۵۳۲،۲ هزار تن رسید که در دوره مشابه سال قبل ۱۱،۱۴۱،۱ هزار تن بود.

■ مصرف گاز طبیعی و گاز طبیعی مایع (RLNG) به ترتیب ۲،۳۴۵ میلیون فوت مکعب در روز (MMCFD) و ۷۹۸ MMCFD گزارش شده که در سال قبل به ترتیب ۲،۵۱۲ و ۶۹۵ بود.

■ مصرف زغال سنگ در این دوره به ۱۶،۱۷ میلیون تن کاهش یافته که سال قبل ۱۷،۳ میلیون تن بود.

شاخص‌های کلیدی انرژی

مقدار	شاخص
۹۰،۱۴۵ گیگاوات ساعت	کل تولید برق
۸۰،۱۱۱ گیگاوات ساعت	کل مصرف برق
۴۶،۶۰۵ مگاوات	ظرفیت نصب شده برق
۱۳،۱۷ میلیون تن	مصرف فرآورده‌های نفتی
۳،۱۴۳ MMCFD	مصرف گاز طبیعی + RLNG
۱۶،۲ میلیون تن	مصرف زغال سنگ

۱۱- فناوری اطلاعات و ارتباطات (IT & Telecom)

در دوره جولای تا مارس سال مالی ۲۰۲۵، بخش فناوری اطلاعات و خدمات آن (IT & ITes) به مازاد تجاری ۲۴۲۹ میلیون دلاری دست یافت که ۲۱،۶٪ افزایش نسبت به سال گذشته (۱۹۹۷ میلیون دلار) داشت.

در همین مدت، درآمد صادراتی ICT با افزایش ۵۴۱ میلیون دلاری به ۲۸۲۵ میلیون دلار رسید (رشد ۲۳,۷٪ نسبت به سال قبل).

فریلنسره‌های پاکستانی از طریق حواله‌ها ۴۰۰ میلیون دلار ارز خارجی برای کشور کسب کردند.

هیئت صادرات نرم‌افزار پاکستان (PSEB) بر بیش از ۵۰ پارک فناوری نرم‌افزار و مراکز e-Rozgar نظارت دارد که تحت پروژه‌هایی مانند «ایجاد ۲۵ پارک فناوری» و «ابتکار نخست‌وزیر» راه‌اندازی شده‌اند. این مراکز از استارت‌آپ‌ها، آموزش تخصصی و سرمایه‌گذاری جسورانه حمایت می‌کنند.

مراکز ملی رشد کسب‌وکار (National Incubation Centers) تا مارس ۲۰۲۵ از ۱۹۰۰ استارت‌آپ حمایت کرده‌اند، که از این میان، ۹۶۰ مورد فارغ‌التحصیل شده‌اند. این استارت‌آپ‌ها:

۱۸۵,۰۰۰ شغل ایجاد کرده‌اند

۳۰,۸ میلیارد روپیه سرمایه جذب کرده‌اند

۲۷,۳ میلیارد روپیه درآمد کسب کرده‌اند

۱۲,۰۰۰ زن کارآفرین را توانمند کرده‌اند

بخش مخابرات با درآمد ۸۰۳ میلیارد روپیه در بازه مذکور، مقاومتی قوی از خود نشان داد.

تعداد مشترکان موبایل و ثابت تا مارس ۲۰۲۵ به ۱۹۹,۹ میلیون نفر رسید و ضریب نفوذ (Teledensity) نیز به ۸۱,۳٪ رسید.

این بخش ۲۷۱ میلیارد روپیه به خزانه ملی در همان بازه زمانی پرداخت کرده است.

شاخص‌های کلیدی فناوری اطلاعات و ارتباطات

شاخص	مقدار	بازه زمانی
مازاد تجاری IT و ITeS	۲۴۲۹ میلیون دلار	جولای - مارس ۲۰۲۵
صادرات فناوری اطلاعات	۲۸۲۵ میلیون دلار	جولای - مارس ۲۰۲۵
حواله‌های فریلنسرها	۴۰۰ میلیون دلار	جولای - مارس ۲۰۲۵
درآمد بخش مخابرات	۸۰۳ میلیارد روپیه	جولای - مارس ۲۰۲۵

تعداد مشترکان تلفن (ثابت و همراه)	۱۹۹,۹ میلیون نفر	پایان مارس ۲۰۲۵
مشترکان اینترنت پرسرعت (Broadband)	۱۴۷,۲ میلیون نفر	پایان مارس ۲۰۲۵